

Assemblerprogrammering för HCS12

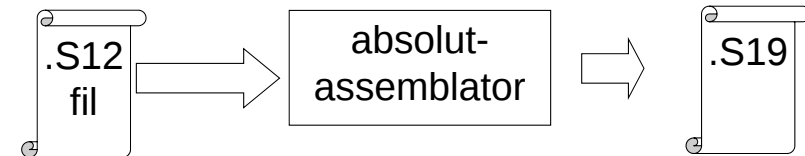
Ur innehållet:

- Assemblatorn, assemblerspråk
- Ordlängder och datatyper
- Tilldelningar, binära operationer
- Registerspill, permanenta och tillfälliga variabler
- Programkonstruktioner i assemblerspråk
- Subrutiners parametrar och returvärden
- Kodningsexempel och exekveringstidsanalys

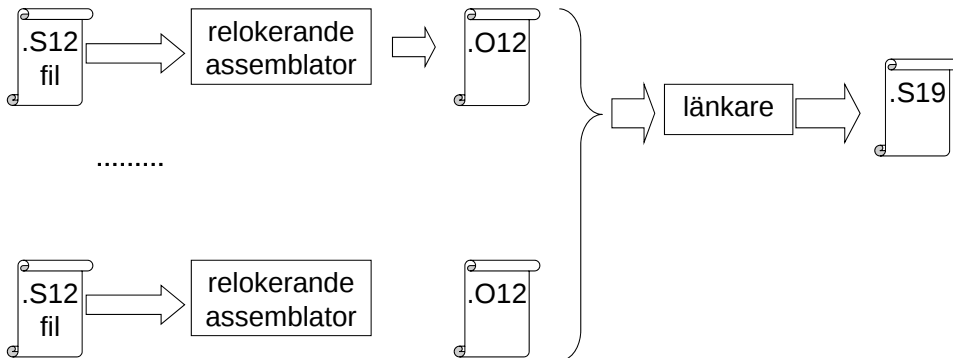
Absolut assemblering

All källtext assembleras samtidigt och alla referenser löses upp omedelbart.

Resultatet är en "bild" av program/minne färdig att överföras till måldatorn.

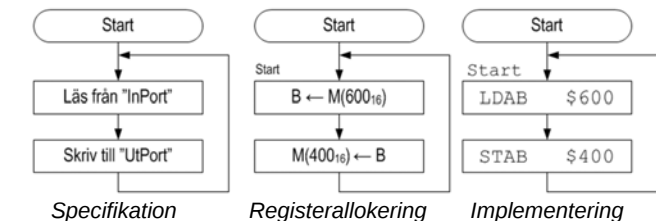

Relokerande assemblator

Källtexter assembleras till ett "objektfilesformat" med symbolisk representation av adresser.
Vid "länkningen" ersätts den symboliska informationen med absoluta adresser

Assembler-programmets struktur; exempel


```

; Programmet läser från en inport och kopierar till en utport
InPort EQU $600
OutPort EQU $400
ORG $1000

Start:
        LDAB InPort      ; Läs från inporten...
        STAB OutPort     ; Skriv till utporten
        BRA Start        ; Börja om...
  
```

Symbolfält, Instruktion Operand(er) till Eventuell kommentarstext
blankt eller (mnemonic) eller instruktion eller
kommentar assembler-direktiv argument till direktiv

Fälten separeras med blanktecken, dvs "tabulatur" eller "mellanslag".

Assemblerspråkets element

ALLA textsträngar är "context"-beroende

"**Mnemonic**", ett ord som om det förekommer i instruktionsfältet tolkas som en assemblerinstruktion ur processorns instruktionsuppsättning. Mot varje sådan mnemonic svarar som regel EN maskininstruktion.

"**Assemblerdirektiv**" ("Pseudoinstruktion"), ett direktiv till assemblern.

Symboler, textsträng som börjar med bokstav eller _. Ska bara förekomma i symbol- eller operand- fälten

Direktiv och mnemonics är inte "reserverade" ord i vanlig bemärkelse utan kan till exempel också användas som symbolnamn

Ett (dåligt) exempel...

```

                ORG    $1000
BRA            LDAA    ADDA
                ADDB    LDAA
                BRA     BRA
RMB            EQU     1
EQU            EQU     2
ADDA           EQU     EQU
LDAA           RMB     RMB
    
```

Syntaktiskt korrekt men
extremt svårläst på grund
utav illa valda
symbolnamn...

Ett bra exempel...

```

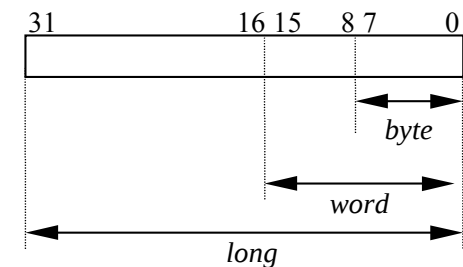
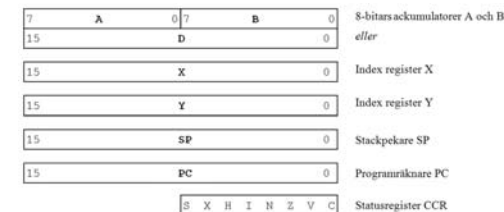
main:           ORG    $1000
                JSR    init
main_loop:      JSR    read
                JSR    ...
                ---
                BRA     main_loop

init:           ---
init_0:         RTS

read:           ---
read_loop:
read_exit:      RTS
    
```

Symbolnamnen väljs så att
sammanblandning undviks.
Undvik också generella
symbolnamn som
exempelvis LOOP

CPU12, ordlängder och datatyper


```

char    c;      /* 8-bitars datatyp, storlek byte */
short   s;      /* 16-bitars datatyp, storlek word */
long    l;      /* 32-bitars datatyp, storlek long */
int     i;      /* 16-bitars datatyp, storlek word */
    
```

Lämpliga arbetsregister för **short** och **int** är **D** och för **char B**
32 bitars datatyper ryms ej i något enstaka CPU12-register.

```
char *cptr;    /* pekar på 8-bitars datatyp */
short *sptr;   /* pekar på 16-bitars datatyp */
int *iptr;     /* pekar på 32-bitars datatyp */
```

7	A	0	7	B	0	8-bitars ackumulatörer A och B			
15				D	0	eller			
15				X	0	Index register X			
15				Y	0	Index register Y			
15				SP	0	Stackpekare SP			
15				PC	0	Programräknare PC			
	S	X	H	I	N	Z	V	C	Statusregister CCR

ALLA pekartyper
är 16 bitar
Lämpliga
arbetsregister är
X eller Y

Tilldelningar

Assemblerspråk:
kan kodas på flera olika sätt, exempelvis:

Pseudo språk:

```
char variable;
variable = 1;
```

.....

```
short variable
variable = 1;
```

```
variable    RMB    1
1) MOVB     #1,variable
```

```
2) LDAB     #1
   STAB     variable
```

```
3) LDAA     #1
   STAA     variable
```

.....

```
variable    RMB    2
1) MOVW     #1,variable
```

```
2) LDD      #1
   STD      variable
```

Addition av 8-bitars tal

Pseudo språk:

```
char ca,cb,cc;
...
ca = cb + cc;
```

Assemblerspråk:

```
ca    RMB    1
cb    RMB    1
cc    RMB    1
...
LDAB  cb      ; operand 1
ADDB  cc      ; adderas
STAB  ca      ; skriv i minnet
```

Addition av 16-bitars tal

Pseudo språk:

```
short sa,sb,sc;
...
sa = sb + sc;
```

Assemblerspråk:

```
sa    RMB    2
sb    RMB    2
sc    RMB    2
...
LDD   sb      ; operand 1
ADDD  sc      ; adderas
STD   sa      ; skriv i minnet
```

Addition av 32-bitars tal

Assemblerspråk:

```
la    RMB    4
lb    RMB    4
lc    RMB    4
...
LDD   lb+2   ; minst signifikanta "word" av b
ADDD  lc+2   ; adderas till minst signifikanta "word" av c
STD   la+2   ; tilldela, minst signifikanta "word"
LDD   lb     ; mest signifikanta "word" av b
ADCB  lc+1   ; adderas till låg byte av mest signifikanta
        ; "word" av c
ADCA  lc     ; adderas till hög byte av mest signifikanta
        ; "word" av c
STD   la     ; tilldela, mest signifikanta "word"
```

Pseudo språk:

```
long la, lb, lc;
...
la = lb + lc;
```

Kodförbättringar, framför allt för byte-operationer

Pseudo språk:

```
char ca, cb;
...
ca = ca + 1;
```

```
cb = cb - 1;
```

Assemblerspråk:

```
ca    RMB    1
cb    RMB    1
...
LDAB  ca
ADDB  #1
STAB  ca
eller
INC   ca
...
DEC   cb
```

Registerspill

Delresultat kan sparas på stacken vid evaluering av uttryck där processorns register inte räcker till...

EXEMPEL

```
unsigned short int _a, _b, _c, _d;
```

Evaluera: $(_a * _b) + (_c * _d)$;

Lösning: För 16 bitars multiplikation använder vi EMUL-instruktionen.

Denna förutsätter att operanderna finns i D respektive Y-registren.

```
LDD   _a
LDY   _b
EMUL           ; första parentesen evaluerad
PSHD           ; placera delresultat på stacken
LDD   _c
LDY   _d
EMUL           ; andra parentesen evaluerad
ADDD  0, SP    ; addera med första delresultatet
LEAS  2, SP    ; återställ stackpekaren
```

Efter instruktionssekvensen finns hela uttryckets värde i register D, stackpekaren har återställts till det värde den hade före instruktionssekvensen.

Permanenta och tillfälliga variabler

Pseudo språk:

```
char gc;

Sub_0
{
    char lc;
    lc = 5;
}
```

Assemblerspråk:

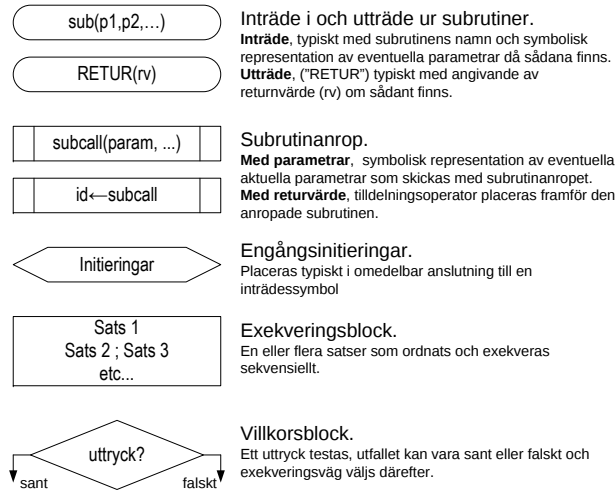
```
_gc:    RMB    1

Sub_0:
    LEAS  -1, SP
    LDAB  #5
    STAB  0, SP
    LEAS  1, SP
    RTS
```

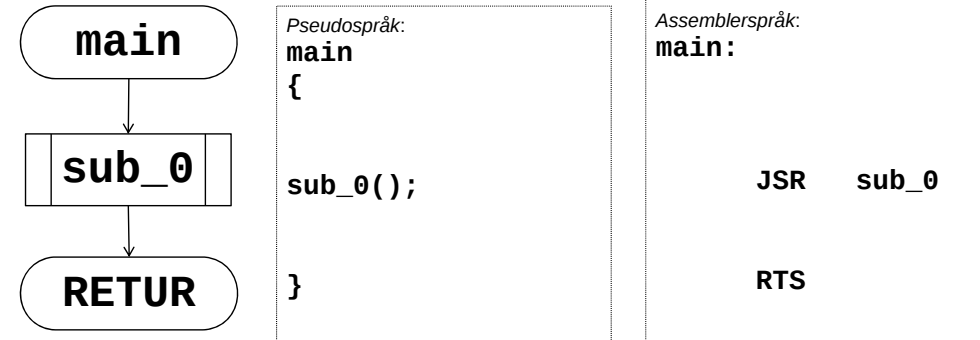
I subrutinen refereras variabeln lc som 0, SP.

Som en direkt följd är variabeln **gc** "synlig" hela tiden, i hela programmet medan variabeln **lc** endast är synlig (existerar) i subrutinen "Sub_0".

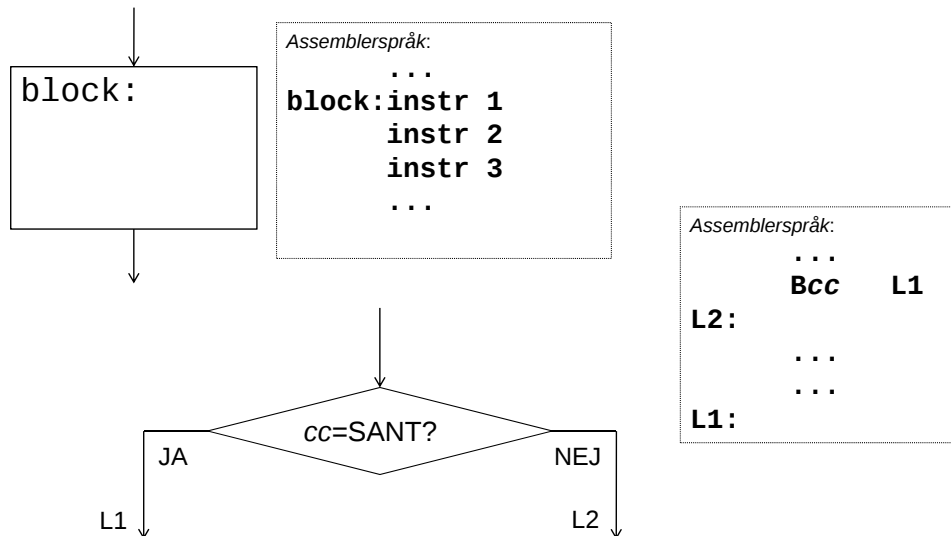
Flödesdiagram för programstrukturer

Programmering i assemblyspråk, programstrukturer

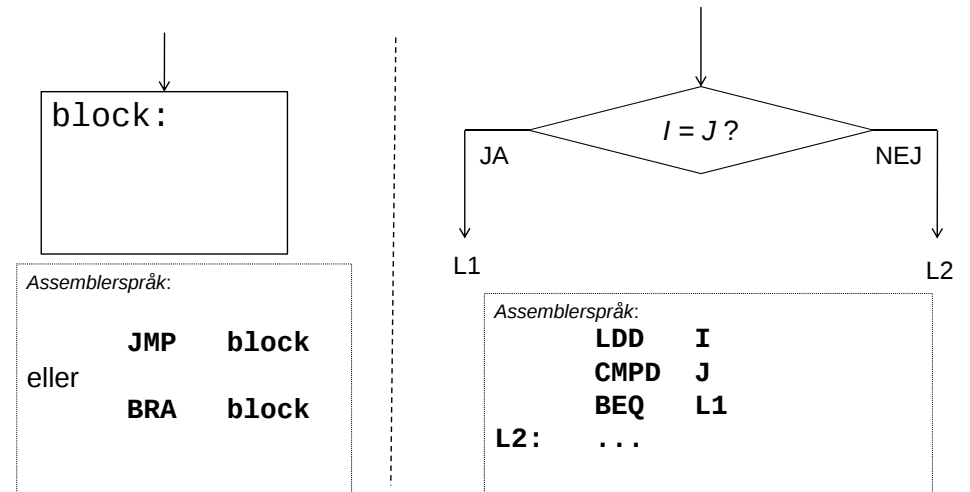

Sekvensiellt/villkorligt programflöde

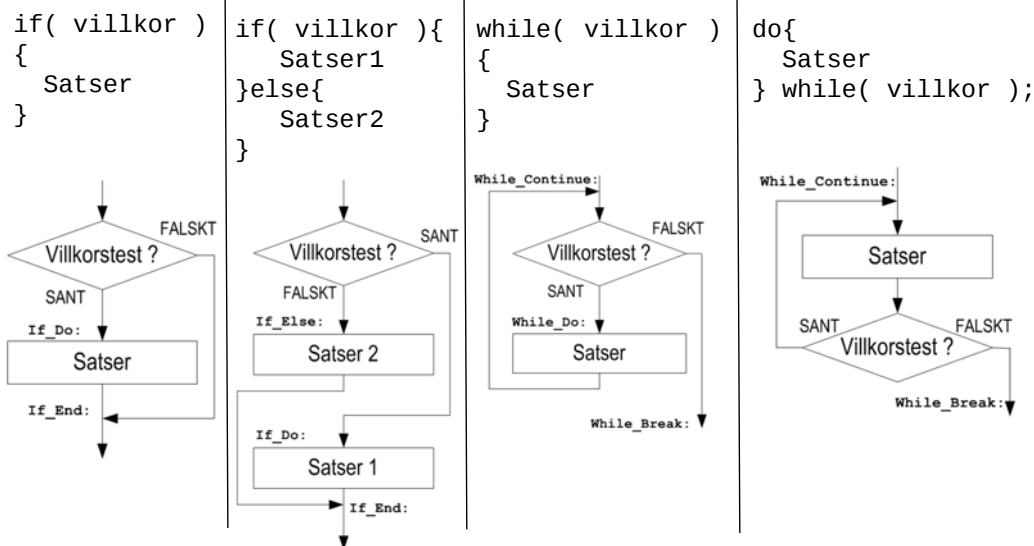

Programflödeskontroll

Ovillkorlig och villkorlig programflödesändring

Kontrollstrukturer

If (...) {...}


```
if (DipSwitch != 0)
  HexDisp = Dipswitch;
```

"Rättfram" kodning:

DipSwitch	EQU	\$600
HexDisp	EQU	\$400
...		
TST	DipSwitch	
BNE	If_Do	
BRA	If_End	
If_Do:	LDAB	DipSwitch
If_End:	STAB	HexDisp

BNE	"Hopp" om ICKE zero	Z=0
BEQ	"Hopp" om zero	Z=1

If (...) {...}


```
if (DipSwitch != 0)
  HexDisp = Dipswitch;
```

Användning av komplementärt villkor leder till bättre kodning:

DipSwitch	EQU	\$600
HexDisp	EQU	\$400
...		
TST	DipSwitch	
BNE	If_End	
If_Do:	LDAB	DipSwitch
If_End:	STAB	HexDisp

BNE	"Hopp" om ICKE zero	Z=0
BEQ	"Hopp" om zero	Z=1

If (...) {...} else { ...}


```
if (DipSwitch >= 5)
  HexDisp = 1;
else
  HexDisp = 0;
```

DipSwitch	EQU	\$600
HexDisp	EQU	\$400
...		
LDAB	DipSwitch	
...		
CMPB	#5	
BHS	If_Do	
If_Else:	LDAB	#0
	STAB	HexDisp
	BRA	If_End
If_Do:	LDAB	#1
If_End:	STAB	HexDisp
		...

Jämförelser av tal utan tecken		
BHS	Villkor: $R \geq M$	C=0
BLO	Villkor: $R < M$	C=1

If (...) {...} else { ...}


```

if (DipSwitch >= 5)
    HexDisp = 1;
else
    HexDisp = 0;
  
```

```

DipSwitch EQU $600
HexDisp EQU $400

...
LDAB DipSwitch
...
CMPB #5
BLO If_Else
If_Do: LDAB #1
      STAB HexDisp
      BRA If_End

If_Else: LDAB #0
        STAB HexDisp

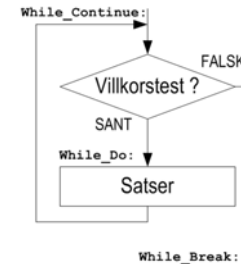
If_End: ...
  
```

Jämförelser av tal utan tecken

BHS	Villkor: R≥M	C=0
BLO	Villkor: R<M	C=1

while (...) {...}

Vid kodning av "while"-iteration används det komplementära villkoret


```

while (DipSwitch != 0)
    HexDisp = 1;
HexDisp = 0;
  
```

```

DipSwitch EQU $600
HexDisp EQU $400

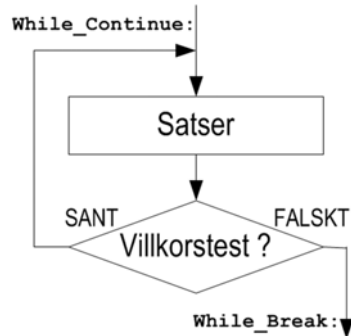
...

While_Continue:
    LDAB DipSwitch
    CMPB #0
    BEQ While_Break
    LDAB #1
    STAB HexDisp
    BRA While_Continue

While_Break:
    LDAB #0
    STAB HexDisp
  
```

do {...} while (...)

Vid kodning av "do-while"-iteration används uttryckets villkor


```

do
{
    HexDisp = 0;
}while (DipSwitch != 0);
  
```

```

DipSwitch EQU $600
HexDisp EQU $400

...

While_Continue:
    CLR HexDisp
    ...
    LDAB DipSwitch
    CMPB #0
    BNE While_Continue
While_Break:
    ...
  
```

Sammanfattning, villkorlig programflödeskontroll

C-operator	Betydelse	Datotyp	Instruktion
==	Lika med	signed/unsigned	BEQ
!=	Skild från	signed/unsigned	BNE
<	Mindre än	signed	BLT
		unsigned	BCS
<=	Mindre än eller lika	signed	BLE
		unsigned	BLS
>	Större än	signed	BGT
		unsigned	BHI
>=	Större än eller lika	signed	BGE
		unsigned	BCC

Parameteröverföring till, och returvärdet från subrutiner

Parametrar

- "In Line"
 - mycket ovanligt
- Via register
 - enkla datatyper, snabbt, effektivt och enkelt
- Via stacken
 - generellt

Returvärden

- Via register
 - för enkla datatyper som ryms i processorns register
- Via stacken
 - sammansatta datatyper (poster och fält)

Parameteröverföring "In Line"

EXEMPEL:

"In line" parameteröverföring,
värdet 10 ska överföras till en subrutin:

```
BSR    dummyfunc
FCB    10 ← "in line parameter"
...
```

dummyfunc:

```
LDAB   [0, SP]      ; parameter->B
LDX     0, SP        ; återhopsadress->X
INX     ; modifiera ..
STX     0, SP        ; .. tillbaka till stack
. . .
. . .
. . .
RTS
```

Parameteröverföring via register

Antag att vi alltid använder register D, X (i denna ordning) för parametrar som skickas till subrutinen "Sub_0".
Då kan funktionsanropet

Sub_0(1a, 1b);

översätts till:

```
LDD    1a
LDX     1b
BSR     Sub_0
```

Då vi kodar subrutinen "Sub_0" vet vi (på grund av våra regler) att den första parametern finns i D, och den andra i X.

Metoden är enkel och ger bra prestanda men är begränsad i antal parametrar som kan överföras.

Tänkbar komplikation:

"Registerspill" i den anropade subrutinen?
Skapa "lokala variabler" – använd stacken
för temporär lagring

```
; Sub_0(1a, 1b);
```

Sub_0:

```
; parametrar finns i register,
; spara dessa på stacken (behöver registren)
```

```
STD     2, -SP      ; (Push D)
STX     2, -SP      ; (Push X)
----    här används registren
----    för andra syften
```

```
; återställ parametrar från stacken
```

```
LDD     2, SP
LDX     0, SP
---
```

```
LEAS    4, SP      ; återställ stackpekare
RTS
```

Låt oss anta att SP har värdet 3000 vid inträdet i subrutinen

Adress	Innehåll	SP före	SP efter
3000		◀	
2FFF	D.lsb		
2FFE	D.msb		
2FFD	X.lsb		
2FFC	X.msb		◀
2FFB			

Parameteröverföring via stacken

Antag att listan av parametrar som skickas till en subrutin behandlas från höger till vänster. Då kan funktionsanropet:

Sub_0(1a, 1b);

översätts till:

```
LDD 1b
PSHD ; (STD 2, -SP)
LDD 1a
PSHD
BSR Sub_0
LEAS 4, SP
```

Stackens utseende		
Innehåll	Kommentar	Adressering via SP i subrutinen
1b.lsb	Parameter 1b	4, SP
1b.msb		
1a.lsb	Parameter 1a	2, SP
1a.msb		
PC.lsb	Återhopsadress, placeras här vid BSR	0, SP
PC.msb		

```
Sub_0:
    LDD 2, SP
    ; parameter 1a till register D
    LDD 4, SP
    ; parameter 1b till register D
    ..
```

Returvärden via register

Register väljs, beroende på returvärdets typ (storlek).

En regel (konvention) bestäms och följs därefter vid kodning av alla subrutiner

EXEMPEL:

Storlek	Benämning	C-typ	Register
8 bitar	byte	char	B
16 bitar	word	short int	D
32 bitar	long	long int	Y/D

Returvärden via stack

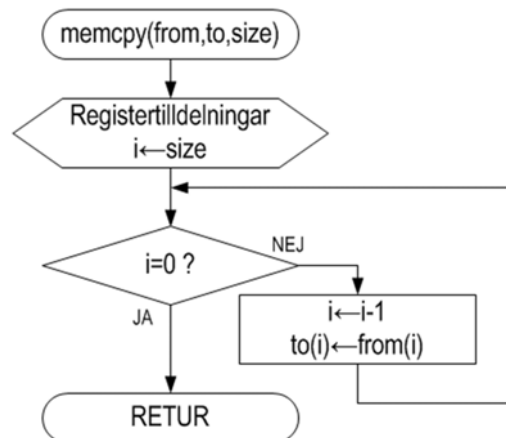
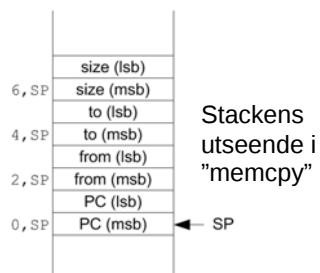
Krävs typiskt då en subrutin ska returnera en komplett post, eller ett helt fält. Detta är avsevärt mer komplicerat och det finns flera olika metoder.

Exempelvis kan den anropande subrutinen reservera utrymme på stacken och skicka en pekare till detta utrymme som en *icke synlig* parameter. gcc och xcc gör på detta vis men man måste alltid konsultera dokumentationen för den använda kompilatorn.

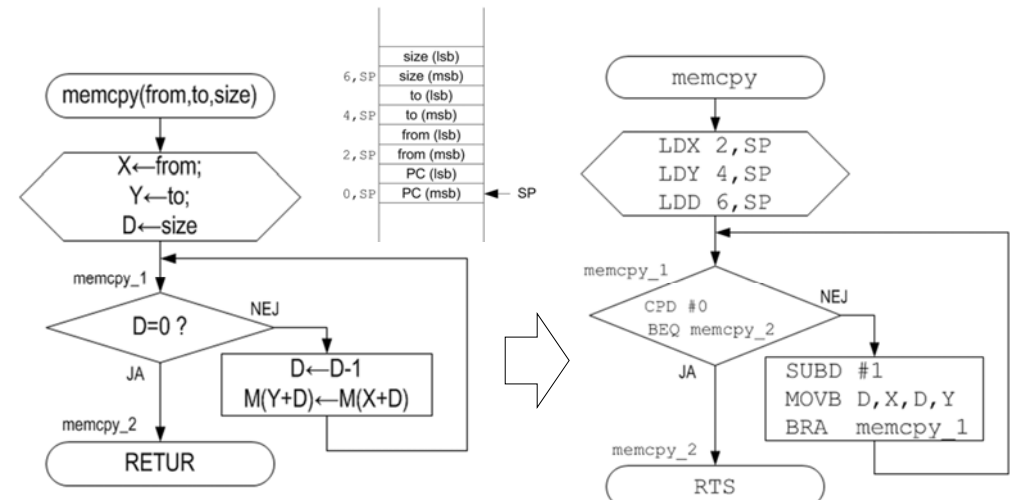
Kodningsexempel: subrutinen "memcpy(from , to, size)"

Exempel på anrop (formellt):

```
PUSH size
PUSH to
PUSH from
JSR memcpy
LEAS 6, SP
```


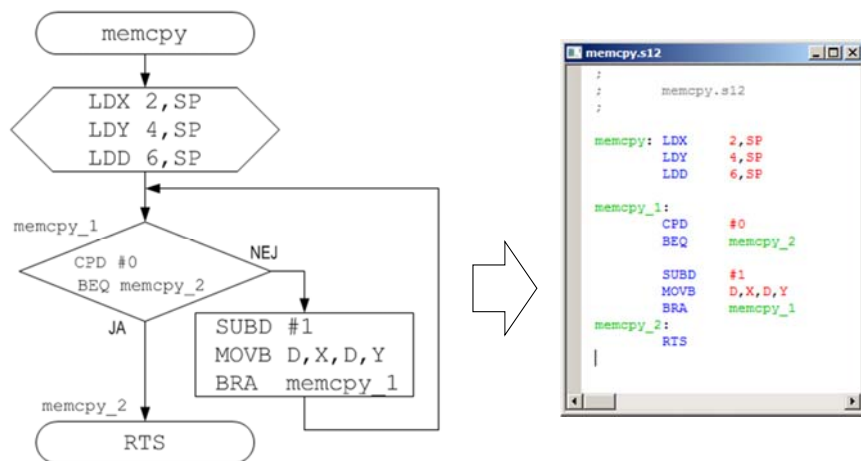
forts."memcpy(from , to, size)"

Efter registerallokering...

Efter implementering...

forts."memcpy(from , to, size)"

Efter linearisering...

Kodningsexempel, fördröjning:
subrutinen "Delay(count)"

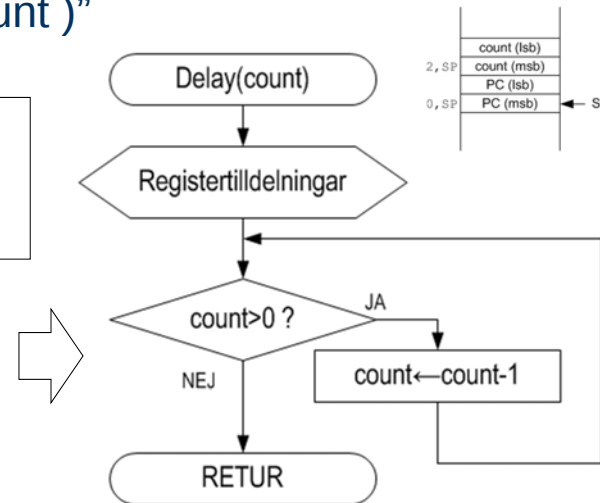
```

Delay( unsigned int count )
{
    while (count > 0)
        count = count - 1;
}
    
```

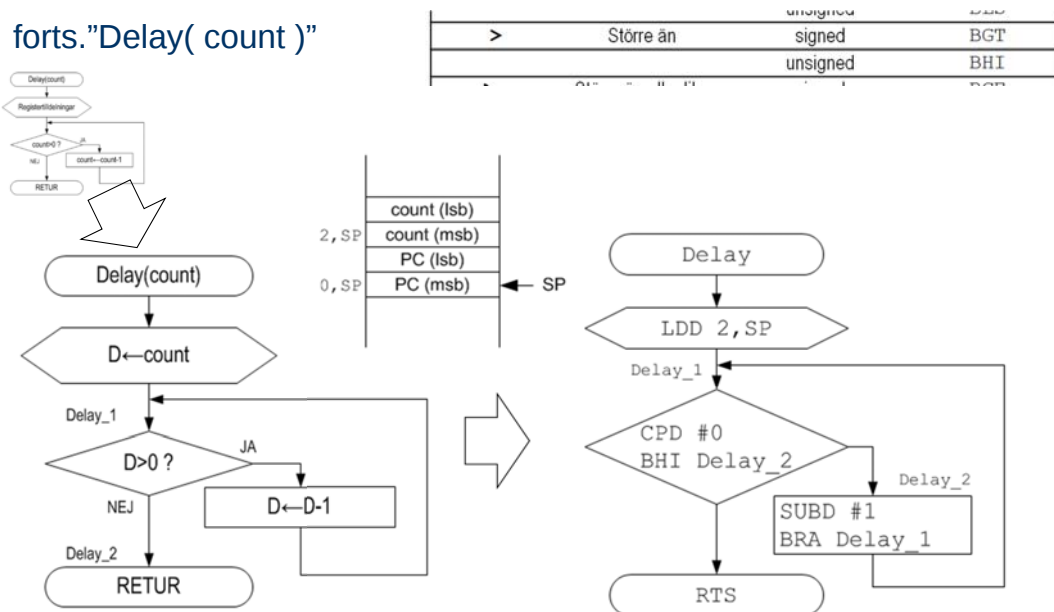
Exempel på anrop :

```

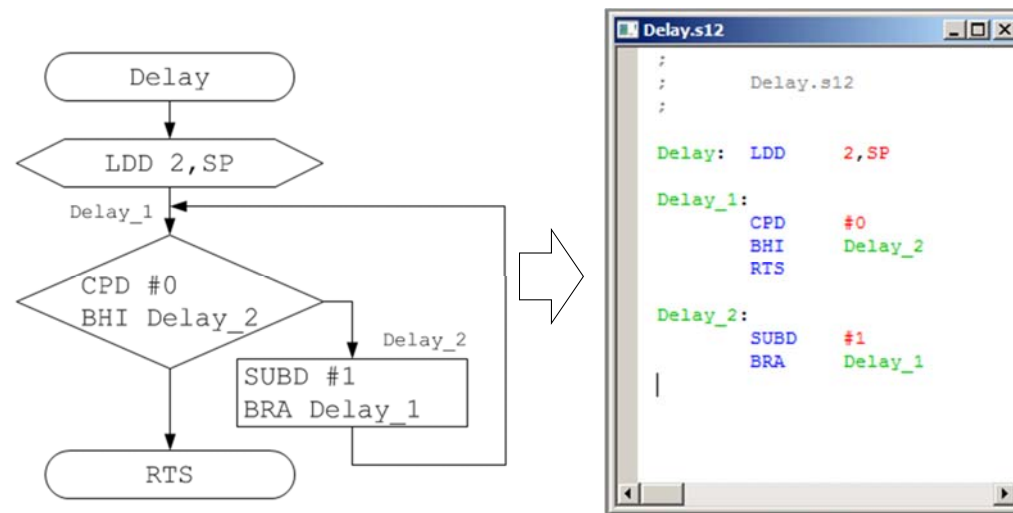
LDD    #8000
PSHD
JSR    Delay
LEAS   2, SP
    
```


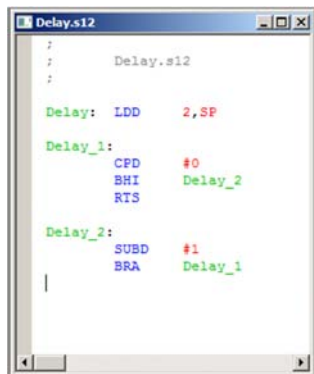
forts."Delay(count)"

forts."Delay(count)"

ET ("execution time") statisk analys: Bestäm subrutinens fördröjning i realtid

instruktion	antal ggr.
LDD	1
CPD	count+1
BHI	count ("taken")
BHI	1 ("not taken")
SUBD	count
BRA	count
RTS	1

= LDD (1)
+ CPD (count+1)
+ BHI_T (count)
+ BHI_{NT} (1)
+ SUBD (count)
+ BRA (count)
+ RTS (1)
= ?

Antal cykler

= LDD (1)
+ CPD (count+1)
+ BHI_T (count)
+ BHI_{NT} (1)
+ SUBD (count)
+ BRA (count)
+ RTS (1)
= ?

Antalet cykler för respektive instruktion fås ur handboken

instruktion	# cykler
LDD n,SP	3
CPD #	2
SUBD #	2
BHI	3/1
RTS	5
BRA	3

Source Form	Address Mode	Object Code	HCS12	Access Detail	M68HC12
SUBD #opr16i	IMM	93 12 kk	93 12 kk	OP	OP
SUBD opr8a	DIR	93 dd	93 dd	OP	OP
SUBD opr16a	EXT	93 hh ll	93 hh ll	OP	OP
SUBD opr0,xyasp	IDX	A3 sb	A3 sb	OP	OP
SUBD opr0,xyasp	IDX1	A3 sb ff	A3 sb ff	OP	OP
SUBD opr16,xyasp	IDX2	A3 sb ee ff	A3 sb ee ff	OP	OP
SUBD [D,xyasp]	[D,IDX]	A3 sb	A3 sb	OP	OP
SUBD [opr16,xyasp]	[IDX2]	A3 sb ee ff	A3 sb ee ff	OP	OP

Source Form	Address Mode	Object Code	HCS12	Access Detail	M68HC12
BHI rel8	REL	22 zz	22 zz	OP	OP

1. PPP/P indicates this instruction takes three cycles to refill the instruction queue if the branch is taken and one program fetch cycle if the branch is not taken.

Source Form	Address Mode	Object Code	HCS12	Access Detail	M68HC12
RTS	INH	3D	3D	OP	OP

= (LDD)3(1)
+ (CPD)2(count+1)
+ (BHI_{taken})3(count)
+ (BHI_{not taken})1(1)
+ (SUBD)2(count)
+ (BRA)3(count)
+ (RTS)5(1)
= 10×count+11

Subrutinens exekveringstid:

ET("Delay") = (11 + 10 × count) × cykeltid

```
Delay( unsigned int count )
{
    while (count > 0)
        count = count - 1;
}
```

Vi kan nu bestämma minimala och maximala fördröjningar vid olika klockfrekvenser (cykeltider)

MC12

Frekvens/ cykeltid	Min. ('count' = 0) 11 cykler	Max. ('count' = \$FFFF) 65535+11 cykler
4 MHz/250 ns.	2,75 μs	164 ms
8 MHz/125 ns.	1,375 μs	82 ms
16 MHz/62,5 ns.	687,5 ns	41 ms
25 MHz/40 ns.	440 ns	26 ms

Exempel: Bestäm 'count' för 10 ms fördröjning i ett MC12-system

MC12

Frekvens/ cykeltid	Min. ('count' = 1) 11 cykler	Max. ('count' = \$FFFF) 65535+11 cykler
8 MHz/125 ns.	1,375 μs	82 ms

Lösning:

10 ms = (11 + 10 × count) × 125 ns
 10 = (11 + 10 × count) × 125 10⁻⁶
 (10 × 10⁶) / 125 = (11 + 10 × count)
 ((10⁷ / 125) - 11) / 10 = count
 count = 7998,9 ≈ 8000

SI-enheter:
 ms = s × 10⁻³
 ns = s × 10⁻⁹

Uppskatta motsvarande fördröjning i ETERM/XCC simulatören

... Tar c:a 10 sekunder